

Abstrakt

Práce je komplexním zpracováním problematiky náhradního mateřství s mezinárodním prvkem. Jedná se o případy, kdy náhradní matka spadá pod jinou jurisdikci jako zamýšlející rodiče či případy, kdy náhradní mateřství probíhá v jiné zemi, než je domovská země zamýšlejících rodičů.

V úvodní části je pojednáno o zásadách, na kterých stojí český právní řád a do jaké situace je tak náhradní mateřství usazeno v českých podmínkách. Rozebrána je právní úprava včetně zhodnocení zásady, že matka je vždy jistá a jediný § 804 občanského zákoníku, který náhradní mateřství zmiňuje. Popsán je princip, jakým v ČR dochází k nabytí právního rodičovství k dítěti narozenému skrze náhradní mateřství. Pozornost je věnovaná problematickým situacím, ke kterým surogace může vést, zejména otázce vymahatelnosti surogátní smlouvy, určování a popírání mateřství, trestněprávním aspektům, asistované reprodukci a právu dítěte znát svůj původ.

Další část se věnuje popisu situace v zahraničí, kde se právní úpravy liší od legalizace náhradního mateřství (a to včetně komerčního náhradního mateřství či surogace pro homosexuální páry), až po výslovný zákaz, kde surogace může naplnit znaky trestného činu.

Práce dále předkládá výklad problematiky uznávání zahraničních rozhodnutí, kterým bylo určeno rodičovství k dítěti narozenému skrze náhradní mateřství nebo kterým bylo rozhodnuto o osvojení. Popsány jsou způsoby nabývání státního občanství, určování pravomoci a rozhodného práva v otázkách určování rodičovství a osvojení, a také problematika výhrady veřejného pořádku s důrazem na zodpovězení otázky, zda se tato výhrada použije ve vztahu k náhradnímu mateřství. Výklad zahrnuje také otázku mezinárodního osvojení jako způsobu získání rodičovství ve vztahu mezi dítětem a zamýšlející matkou.

Zásadní část práce tvoří podrobný rozbor jak judikatury české, tak judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Vzhledem k absenci právní úpravy vytváří v českých podmínkách judikatura rámeček, dle kterého jsou zahraniční rozhodnutí o právním rodičovství uznávána.

Závěrem je navrženo, zda a jak by měla být problematika náhradního mateřství zakotvena na národní a mezinárodní úrovni.